

"Abans els incendis podien apagar-los la gent del poble; ara són incontrolables"

Els experts adverteixen que no es podrà protegir els boscos si no es talla la despoblació rural

Els veïns de Maials van passar molta por dijous. Veïen que el foc havia arribat al municipi (aquell dia va cremar quatre-centes hectàrees) i se sentien indefensos. "Estic molt orgullós dels pagesos perquè van treballar per protegir les propietats, però la veritat és que van ser moments molt tensos i ens vam sentir indefensos", va explicar divendres l'alcalde, David Masot, a Diari de Nit, de Lleida Televisió.

En aquells moments de tensió, molta gent volia anar a les finques a combatre el foc, la qual cosa comportava un risc enorme perquè el d'aquesta setmana ha estat un incendi d'alta intensitat que no es pot controlar.

En aquesta vista àerea dels Bombers es pot veure com camps conreats s'han salvat.

Ho explica Carles Arteaga, enginyer de Forest Master en Incendis Forestals de la Universitat de Lleida: "Tenim un territori que està per cremar perquè està abandonat. Ho està per diverses raons, entre les quals l'abandó dels nuclis rurals. Fins fa uns anys, els incendis que teníem eren de baixa intensitat. La gent del poble podia apagar-los perquè tot estava net. Ara tenim uns incendis que són fora de la capacitat d'extinció. Això passa quan la longitud de les flames és superior als tres metres, quan la velocitat de propagació és de més de dos quilòmetres per hora o quan hi ha un foc de copes. En aquests casos, els mitjans d'extinció no poden fer-hi res. No serveix tirar aigua. El foc ha superat la capacitat d'extinció."

Arteaga explica que en aquest tipus de sinistres tenim dos opcions: "Volem destinar els nostres impostos a apagar uns focs que no es poden apagar, o preferim destinar-los a aconseguir uns boscos que, encara que també es cremaran, ho faran a baixa intensitat i es podran apagar?"

La pregunta és retòrica, per descomptat. Arteaga creu que hi ha solució: "El canvi està en mans de la societat. No poden fer-ho només els bombers o només els pagesos. És un canvi social i l'ha de protagonitzar tothom." I posa un exemple: "Al Pirineu francès es finança un sistema per garantir que no s'abandonin les vinyes, perquè fan de talla-foc. També finança una persona que ajuda els pagesos grans".

Són exemples de mesures que ajuden a evitar la despoblació, que és una cosa fonamental: "No es pot abandonar el territori. Als focs hi ha una font d'ignició, un component [l'oxigen] i un combustible. Les ignicions es poden reduir. Amb vigilància, amb manteniment de la maquinària... El problema és la propagació. Hem de decidir si volem un incendi de 200 hectàrees o bé un de 2.000 hectàrees. La propagació depèn de la meteorologia, la topografia i el combustible [la vegetació]. La meteorologia i la topografia no les podem controlar, però el combustible sí, i per poder-ho fer s'ha de mantenir nets els boscos".

Tot això té un cost elevat, evidentment, que "s'ha d'invertir en el món rural, i hauríem de fer-ho tots. És molt senzill. Quan vagis al supermercat, compra productes locals. Si aquella persona que s'està guanyant la vida al territori veu que la seua feina és rendible, no abandonarà el territori. Les ametlles, d'aquí; l'oli, d'aquí. Tot revertirà en el territori".

Això mateix pensa Andreu González, director del Projecte Boscos de Muntanya. "És un problema complex que estem afrontant a nivell de tot Europa. Ho estem treballant amb el projecte Boscos de Muntanya a Catalunya, Suïssa, Alemanya i Àustria. Necessitem una aportació d'amor al país i d'amor a la terra en un sentit de compromís".

González pensa que per revertir l'actual situació "és important combatre la visió que es té a la ciutat del bosc com si fos un espai pur que no hem de tocar i que s'ha de deixar com a naturalesa verge. Nosaltres convidem la ciutadania a venir al bosc i a les zones rurals". El Projecte Boscos de Muntanya creu que la solució passa per aconseguir implicar la ciutadania i lluita per aconseguir-ho des de fa dotze anys a Catalunya i des d'en fa trenta a Suïssa. González diu que "és un espai que cal treballar, amb criteris tècnics i de la mà de la gent que viu al món rural".

Arteaga destaca així mateix la importància del canvi climàtic. "S'ha ajuntat el canvi climàtic i l'abandó del territori. El canvi climàtic és producte de la industrialització; la industrialització va provocar l'èxode rural; l'èxode rural ha provocat l'abandó del bosc... Tot està relacionat." Arteaga resumeix: "Què preferim? Canviar el model social o anar-nos-en tots a la ciutat i deixar que el bosc es cremi?" També aquesta pregunta es respon sola, és clar. Aquest enginyer de la Universitat de Lleida acaba destacant que davant d'un incendi d'alta intensitat com el d'aquesta setmana és fonamental "no posar-se en perill, perquè la vegetació es recupera, però les vides humanes no".

Per això hi va haver tanta por dijous a Maials i per això era tan perillós anar a les finques a apagar el foc, una cosa que volien fer molts pagesos però no Joan Segura, tinent d'alcalde la localitat i durant molts anys president de la DOP Oli de les Garrigues. A Lleida TV va explicar per què: "Jo he estat al mig d'un foc." I això és lluitar contra un monstre.

Text: J. Grau | Diari Segre